

לעניין ייצור מוגדל של עצה ובשר על-ידי מחשק מיטבי של שטחי יער נטוע

בעקבות המאמר של דוד לוי על נושא זה ב"השדה", יוני 1992, עמ' 1163 - 1168.

ב

א

את העבודה באשר לייער ביצעה מחלקת הסקר של הקה"ל, והיא הכתיבה את מספר העצים לפי הטיפול. כל התוצאות בייצור צומח עשבוני, ובייצור של בעלי-חיים שצרכו צומח זה, נכונים לחלקות שבהן 0, 22, 40 ו-52 עץ לדונם, אלה עובדות מוצקות, שאינן ניתנות לערעור. החישוב של צפיפות יחסית הוא בעל חשיבות משנית ותיאורטית בלבד. ד"ר דן חת מבקר למעשה את החישוב הזה, בגלל שוני בגודל העצים בחלקות לפני הניסוי, הרי שהסטייה לפי חישוב שטח הבסיס גדולה יותר מאשר לפי מספר העצים. המאמר האמור מראה, שעל-ידי הפחתת צפיפות היער ניתן לייצר תוצרת בעלי-חיים בשיעור מכובד, ללא כל פגיעה בתוצרת העצה. אין המאמר טוען, שהיתה הגדלה בייצור העצה.

הריני מבקש להעיר הערות אחדות למאמר האמור, בעיקר ל-4 טיפולי הצפיפות של העצים שעליהם מתבסס הניסוי שנעשה. כאשר מעוניינים לבדוק את השפעת צפיפות העצים על התפתחות הצמחייה העשבונית - אי אפשר לבנות את טיפולי הצפיפות על-פי מספר העצים בדונם, שכן הגורם הקובע - מידת ההתפתחות של העצים - אינו מובא כאן בחשבון. אותו מספר עצים לדונם משפיע בצורה שונה על התפתחות הצמחייה העשבונית - בהתאם למידת ההתפתחות של העצים: עצים מפותחים בעלי גוף מפותח וגזע עבה (הקוטר בגובה החזה ושטח הבסיס - גדולים) ישפיעו מאוד על התפתחות הצמחייה העשבונית שבסביבתם, ואילו עצים דקים ולא מפותחים - ישפיעו מעט מאוד. "שטח הבסיס", היינו שטח חתך הגזע בגובה 1.30 מ' (נמדד במיד לדונם) - עליו צריכים להתבסס טיפולי הצפיפות. כאשר אנו לוקחים את טבלאות 1 ו-2 שבמאמר ובונים לפי גיל העצים (השונה בכל טיפול) את טיפולי הצפיפות לפי מספר העצים לדונם, כפי שנעשה בניסוי, ולפי שטח בסיס לדונם, כפי שצריך היה להיעשות - נראה את ההבדלים המשמעותיים, כמובא בטבלה.

דוד לוי
תחנת הנסיגה מהיער

4		3		2		1 (אין עצים)	טיפולי הצפיפות
לאחר הדילול, 26	התחלת הניסוי, 25	לאחר הדילול, 29	התחלת הניסוי, 28	לאחר הדילול, 35	התחלת הניסוי, 34	-	גיל העצים, שנים
52	74	40	52	22	41	-	מספר עצים לדונם
1.16	1.20	1.12	1.19	0.80	1.16	-	שטח בסיס, מ"ק/ד'
100 ¹		75 (77)	100	50 (54)	100	-	צפיפות יחסית, %: - לפי מספר עצים
100 ¹		94	100	69	100	-	- לפי שטח בסיס

1 נקבע מראש בהתחלת הניסוי.

טיפולי הצפיפות היחסית (ב%) היו אפוא, לאמיתו של דבר, לפי שטח הבסיס: 0, 69, 94, 100, ולא כמצוין במאמר - 0, 50, 75, 100. טיפולים 3 ו-4 הם לפיכך כמעט זהים, ואילו טיפול 2 הוא למעשה טיפול 3. טיפול 2, שהוא הטיפול המרכזי בניסוי (50% צפיפות יחסית), למעשה אינו קיים.

נראה לי, שמשגה חמור זה בבניית הטיפולים מעמיד בספק את כל המסקנות מן הניסוי לגבי ייצור מוגדל של עצה על-ידי ממשק מיטבי של שטחי יער אורן נטוע.

דן חת
משאבי טבע (יער), מרכז ולקנ